HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אם הקפיד עליו אין אי לא לא: איזהו רוק תפל: תנא [א]כל שלא טעם כלום מבערב סבר רב פפא קמיה דרבא למימר כמאן דאמר לא טעם מידי באורתא אמר ליה רבא מי קתני בערב [ב]מבערב קתני לאפוקי היכא דקדים ואכיל אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן [ג]איזהו רוק תפל כל שעבר עליו חצות לילה ובשינה למימרא דבשינה תליא מילתא [א)]והתנן ישן כל היום אין זה רוק תפל ניעור כל הלילה הרי זה רוק תפל התם במתנמנם [ב)]היכי דמי מתנמנם אמר רב אשי נים ולא נים תיר ולא תיר דקרו ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה מדכר תנא [ד]השכים ושנה פרקו אין זה רוק תפל ועד כמה אמר רב יהודה בר שילא אמר רב אשי אמר רבי אלעזר [ה]כל שיצא רוב דבורו של שלש שעות: מי גריסין לעיסת גריסין של פול וכו': לימא מסייע ליה לריש לקיש דאמר ר"ל רוק תפל צריך שיהא עם כל אחד ואחד דלמא [ו]הבלא דפומא מעלי מתניתין דלא כרבי יהודה דתניא ר' יהודה אומר מי גריסין רותח ועובר שיתן לתוכו מלח [ג)]מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא אמר ר"נ בר יצחק דאמר קרא [1]וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבור את הכושי אביי אמר מהכא [2]והוא עבר לפניהם ואיבעית אימא מהכא [3]ויעבור מלכם לפניהם וה' בראשם: מי רגלים שהחמיצו: תנא [ז]כמה חימוצן שלשה ימים א"ר יוחנן כל שיעורי חכמים בכתמים צריך שיעור לשיעורן דילד או דזקן דאיש או דאשה מכוסים או מגולים בימות החמה או בימות הגשמים: [ח]וצריך לכסכם שלש פעמים: [ד)]בעי רבי ירמיה אמטויי ואתויי חד או דלמא אמטויי ואתויי תרתי מאי [ט]תיקו: העבירן שלא כסדרן: ת"ר הקדים שניים לראשונים תני חדא שניים עלו לו ראשונים לא עלו לו ותניא אידך ראשונים עלו לו שניים לא עלו לו אמר אביי [י]אידי ואידי שניים עלו לו ולא ראשונים ומאי ראשונים ראשונים לכסדרן ושניים להעברתן:

מתני' [כ]כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה [ל]ואלו הן הוסתות מפהקת ומעטשת וחוששת בפי כריסה ובשפולי מעיה ושופעת וכמין צמרמורות אוחזין אותה וכן כיוצא בהן [מ]וכל שקבעה לה שלשה פעמים הרי זה וסת:

גמ' תנינא חדא זימנא [ה)]כל אשה שיש לה וסת דיה שעתה התם בוסתות דיומי הכא בוסתות דגופא כדקתני אלו הן וסתות היתה מפהקת מעטשת וחוששת בפי כריסה ובשפולי מעיה ושופעת שופעת הא שפעה ואזלא אמר עולא בריה דרב עלאי

בשופעת

אם הקפיד עליו אין. והא דקתני אם יכול לצאת טמא כשהקפיד: **באורתא.** שאפילו אמש לא טעם כלום: **מבערב קתני.** אבל אמש אכל כשאר ב"א: **לאפוקי דקדים.** קודם היום לאחר שניעור משנתו ואכיל דלא הוי רוק תפל לפי שהשינה ממררת את הרוק ומחזקתו והאוכל ממתקו ומעביר את כחו: **התם.** דקתני ניעור כל הלילה הרי זה רוק תפל לא דניעור ממש אלא מתנמנם דודאי שינה של לילה בעינן ושינת היום אע"ג דישן לאו תפל הוא הואיל וטעם כלום שהטועם שחרית נהנה כל היום כולו: **השכים ושנה פרקו.** הדבור מעביר כח הרוק: **של שלש שעות.** שהוא עשוי לדבר בשלש שעות: **לימא.** מתני' דבעי לעיסה כדי שיהא רוק מעורב בגריסין מסייע ליה לריש לקיש: **עובר.** קודם. שהמלח מעביר כח הגריסין: **ויעבור את הכושי.** קדם לפניו: **שהחמילו.** שהסריחו: **הני מי רגלים דילד או דזקן.** של זקן מעלו טפי: **מכוסין.** מעלו טפי: **בימות החמה.** מעלו טפי: **בעי רבי ירמיה האי שלש פעמים דקתני אמטויי ואתויי חד.** הולכה והובאה חשיב חד או דלמא אמטויי חשיב חד ואתויי חד דהוו להו תרי: **שניים לראשונים.** נתר ובורית וקמוניא ואשלג לרוק תפל ומי גריסין ומי רגלים: **תני חדא שניים עלו לו.** אותם שהעביר בשנייה עלו לו: **ראשונים לא עלו לו.** וכי הדר מעביר נתר ובורית וקמוניא ואשלג זימנא אחריתי בתר רוק וגריסין ומי רגלים נמצא עוברין עליו כסדרן: **ותניא אידך כו'.** וקשיין אהדדי: **אמר אביי הא והא סבירא להו שניים.** שהעביר (א) שניים שהיה לו להעביר ראשון עלו לו וראשונים שהעביר ראשון לא עלו לו דהכי שפיר דכי הדר מהדרינן לעבורינהו בתר שניים הוי ליה כסדרן: **ומאי ראשונים.** דקתני באידך ברייתא עלו לו: **ראשונים לכסדרן.** שהיה לו להעביר תחלה שהוא העביר לבסוף דהוו להו הנך ראשונים לכסדרן שניים להעברתן: **מתני' מפהקת.** ו) אישטריליי"ר בלע"ז: **פי כרסה.** נגד טבורה: **שפולי מעיה.** בית הרחם: **ושופעת.** בגמרא פריך מאי קאמר: **צמרמורות.** פריצונ"ש: **אוחזין אותה.** בכך למודה להיות בכל עת שהיא רואה: **דיה שעתה.** בכל ראיות שתראה ע"י וסתות אלו: **כיוצא בהן.** מפרש בגמרא [ע"ב]: **גמ' בוסתות דיומי.** כגון מט"ו לט"ו: **הא קא שפעה ואזלא.** והיכן הוא הוסת הואיל וכל ימיה רואה:

בשופעת

דה"פ לריש לקיש שכל הבלוע שאינו יכול לצאת אפילו על ידי הדחק בלפון טהורה א]ואם לאו דיכול לצאת ע"י הדחק טמאה אפילו בטומאה דאורייתא ואם כן בדם תבוסה דרבנן אפילו יוצא על ידי הדחק טהור והשתא מפרש בסיפא ויהיב טעמא לרישא (ב) בטומאה דאורייתא דכי אינו יכול לצאת טהורה אבל יכול לצאת על ידי הדחק טמאה ולר' יוחנן דמפרש כדמשני רב פפא פירוש דרישא אם מתכבסת ויוצא ממנו בתכבוסת סתם טמא שכן דרך להקפיד עליו הואיל ויוצא בקל ואם לאו טהורה ואפילו יוצא ע"י נפון דאין דרך להקפיד עליו כיון שאינו יוצא בתכבוסת סתם ומייתי כל הבלוע ליתן טעם לרישא דכיון (ג) דאינו יכול לצאת כלל אפילו הקפיד בפירוש אין קפידתו קפידא דבטלה דעתו אצל כל אדם שאין דרכן להקפיד ברישא נמי יכול לצאת על ידי הדחק ועל ידי כבוס סתם אינו יכול לצאת טהור הואיל ואין דרך להקפיד בסתם והיינו כדמשני רב פפא כל היכא דאינו יכול לצאת כו' והשתא רב פפא אינו סותר מה שאמר למעלה אלא בא לתרץ דה"פ הא יכול לצאת על ידי הדחק והקפיד עליו להוציאו טמא וכי קאמר לעיל טהור בשלא הקפיד עליו להוציאו ולא היה צריך רב פפא לומר אלא התם בדקפיד אלא בא להשמיענו פלוגתא דרבי יוחנן ור"ל דפליגי בדלא קפיד ויכול לצאת על ידי הדחק דר"ל מטמא ור"י מטהר: **נים ולא נים תיר ולא תיר.** פי' נים ולא נים בתחלת שינה תיר ולא תיר בסוף שינה כשהוא ניעור משנתו ובערבי פסחים (פסחים קכ:) נמי גבי נתנמנמו יאכלו ונקיט כי האי לישנא נים ולא נים תיר ולא תיר איכא לפרושי בכי האי גוונא נים ולא נים שעתה בחצות הלילה מתחיל להתנמנם תיר ולא תיר שישן בחצי הראשון ועתה כשמגיע בחצות הלילה היה מתחיל ליעור והוא תיר ולא תיר ז): **תנא כמה חימוצן שלשה ימים.** קשה דבפרק רבי עקיבא (שבת דף ל.) קאמר גבי מי רגלים שהחמילו בני מ' יום משמע ולא קודם לכן ואיכא ספרים דגרסי עד ארבעים יום ולפי זה ניחא דאיכא למימר משלשה ועד ארבעים מעלו ואיכא ספרים דגרסי בן ארבעים וקאי אתינוק שהוא בן מ' יום וקשה דהא לקמן איבעיא להו דילד או דזקן וי"ל דה"פ דילד דווקא או אפילו דזקן נמי ולא כפ"ה דפירש דזקן מעלו טפי וכן משמע מדקאמר דאיש או דאשה וליכא למימר או דאשה דוקא דהא דילד או דזקן נקט לשון זכר וכן בשבת בן מ' לשון איש מיהו תימה אמאי לא מייתי הכא הך ברייתא דשבת דבן מ' יום ח) ועוד מילי טובא שמאריך באותה ברייתא יותר מהכא והכא מאריך בדין מי רגלים יותר מהתם ונראה לומר דברייתא דהתם קאי אמילתא דת"ק דאמר כדי לכבס בו בגד קטן והתם לא מעלו אלא בני מ' יום והכא לגבי כתם איירי ומעלו בני שלשה ימים ולא שייכי כולהו מילי דהתם הכא ומשום הכי לא מייתי ההיא ברייתא הכא ט):

מפהקת. פי' בקונטרס אשטריליי"ר בלע"ז ואין נראה אלא כמו שפירש בשבת (דף קנו.) גבי פיהק ומת באליי"ר כדאמר בברכות (דף כד:) גבי רבי שהיה מפהק ומניח ידו תחת סנטרו: **מעטשת.** אישטרנוי"ר וגוסה פירש רש"י בגמרא באליי"ר ואין נראה אלא פירוש רוטי"ר וכן י) גיהק בתפלה רוטי"ר ובערוך פירש קול היוצא מן הגרון מתוך מאכל כבד וזה רוטי"ר ואין נראה לפרש שנגלוטי"ר. וכולהו הני וסתות איירי שמפהקת או מעטשת שעה או שתים בעת שרגילה לראות אבל משום פיהוק או עיטוש חדא זימנא לא קבעה מדמפליג כ) בין תחלת וסת לסוף וסת ובחד פיהוק וחד עיטוש לא שייך תחלה וסוף:

לימים

עין משפט נר מצוה

לו א ב ג ד ה ו ז מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' לח:

לז ח ט י מיי' שם הלכה לז ולחומרא:

לח כ מיי' שם הל"ד ופ"ד מהל' משכב ומושב הל"ז:

לט ל מ מיי' שם פ"ח הל"ב ופ"ג מהל' משכב ומושב הל"ו סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קפט סעי' יט:

תורה אור השלם

1. וַיְהִי מָה אָרוּץ וַיֹּאמֶר לוֹ רוּץ וַיָּרָץ אֲחִימַעַץ דֶּרֶךְ הַכִּכָּר וַיַּעֲבֹר אֶת הַכּוּשִׁי: שמואל ב יח כג
2. וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו: בראשית לג ג
3. עָלָה הַפֹּרֵץ לִפְנֵיהֶם פָּרְצוּ וַיַּעֲבֹרוּ שַׁעַר וַיֵּצְאוּ בוֹ וַיַּעֲבֹר מַלְכָּם לִפְנֵיהֶם וַיְיָ בְּרֹאשָׁם: מיכה ב יג

תוס' הרא"ש

וכמה חימוצה ג' ימים. בשבת פרק ר' עקיבא מפרש בגמרא מ' יום ובמי רגלים דהכא איירי דקתני התם ר' יהודה אומר כדי להעביר את הכתם [וי"ל] דכאן פי' דפחות מג' ימים לא מהני והתם [אמר] דטפי ממ' יום לא מהני. וי"מ הא דקאמר התם בן מ' יום היינו של תינוק בן מ' יום והא דמיבעיא ליה הכא דילד או זקן י"ל דה"ק דילד או אפי' דזקן. וקצת תימה דלא מייתי בשמעתין ההיא דשבת: **דילד או דזקן.** כולה שמעתין מוכחא דמי רגלים דמתניתין מי רגלים ממש ולא עשב שכך שמו ומי רגלים דפיטום הקטרת ומי רגלים דהכא שוין כדמוכח בפ' דם חטאת דפריך והא בעינן לאעבורי סממנין על הכתם ותנן אין מכניסין מי רגלים למקדש ודלא כדברי המפרשים שהוא עשב ששמו מי רגלים ובשביל ששמו מכוער אין מכניסין אותו למקדש: **ותניא אידך** ראשונים עלו לו שניים לא עלו לו. וקשה ליה מברייתא אברייתא וגם פי' דברייתא תנינא לא ידע: **מפהק.** פרש"י אשטורלייה. אדם שפושט אבריו. ובפ' אם לא הביא גבי פיהק ומת פי' פלייר אדם הפותח פיו. וכן נראה מהא דאמרינן בברכות גבי ר' כשהיה מפהק היה מניח ידו על סנטרו. ובערוך פי' קול היוצא מן הגרון מתוך שאכל מאכל כבד. ונראה דלא איירי בקביעות ווסת דגיהוק ופיהוק דחדא זימנא אלא כמה פעמים היא עושה כן בשעת ווסתה דבחד פיהוק ובחד עיטוש לא שייך תחלה וסוף וכל אלו וסתות דגופה אין להם זמן קבוע:

מסורת הש"ס

א) גי' יעב"ץ והתניא, ב) פסחים קכ: תענית יב. מגילה יח: יבמות נד., ג) סוכה לט. פסחים ז: קיט: מגילה כא: (מנחות לה:), ד) [מנחות עו. ב"ק קיט:], ה) לעיל ב., ו) [והוא אדם שפושט אבריו כ"כ הרא"ש], ז) [וע"ע תוס' תענית יב: ד"ה נים], ח) אבל בגמרות שלפנינו ליתא התם אלא הך מילתא דבן מ' יום ע"ש. רש"א, ט) [ועי' מנחות מג. ובתוס' שם ד"ה בן ארבעים], י) [ברכות כד.], כ) [במתניתין לקמן ע"ב],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר אביי וכו' שניים שהעביר שניה שהיה: (ב) תוס' ד"ה (בדף סב ע"ב) הא יכול וכו' לרישא מטומאה דאורייתא וכו': (ג) בא"ד דכיון דבאינו יכול לצאת וכו' נמי דיכול לצאת ע"י הדחק:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה (בדף סב ע"ב) הא יכול וכו' ואם לאו דיכול לצאת אפי' ע"י הדחק טמאה טומאה דאורייתא וכו' כצ"ל לענ"ד ועי' מהרש"א והיא היא:

לעזי רש"י

אישטריליי"ר **[אישטינדילי"ר].** לפשוט.

פריצונ"ש. צמרמורות.

מוסף רש"י

תיר. ער (תענית יב: מגילה יח:) כדמתרגמינן ויקץ ויתער (תענית שם). **לאהדורי סברא.** דבר הבא מבינת הלב (מגילה שם) אם צריך ממנו דבר שצריך הרהור אינו יודע לומר בעוד שמתנמנם (תענית שם) במילתא דצריכא סברא כגון ששואלין אותו היכן הנחת כלי זה, וכי מדכרו ליה. הנחתו במקום פלוני, מידכר. ואומר הן או לאו (רשב"ם פסחים קכ:). **ויעבור את הכושי.** קדמו לרוץ לפניו (סוכה לט. ובעי"ז פסחים ז: ומגילה כא:). **ויעבור מלכם לפניהם.** יקדים לילך בראש (פסחים שם). **כל אשה שיש לה וסת.** קבוע ג' פעמים ודקה בשעת וסתה ומגלחתה טמאה. **דיה שעתה** ולא למימר מעיקרא הוא הסתם, דודאי אורח בזמנו בא (לעיל ב.).